Finnur Magnússon.

Kh. 1848.

Sørgetale

over

Etatsraad, Professor og Gehejmearkivar

Finn Magnussen,

Ridder af Dannebroge og Dannebrogsmand samt Ridder af flere udenlandske Ordener, og Medlem af mange videnskabelige Foreninger

i

Helliggejstes Kirke

den 31te December 1847

af

Provst C. Pram Gad.

Kjøbenhavn.

Hos Universitets-Boghandler C. A. Reitzel.

Trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno.

Det gamle Aar stunder til Ende; endnu nogle Timer — og det er sjunket i Evighedens Hav. Ved denne Tidens Grændse ligger Vemodens Følelse vort Hjerte saa nær; det døende Aar taler om Døden og Graven, der venter os Alle, taler om Livets Flugt og den store Skranke, der er sat for al jordisk Virken. Og den Vemod, som Aarets Aften uvilkaarlig aander over os, den griber os end dybere her paa dette Alvorssted, her ved dette For-

krænkelighedens Billede, der staaer i vor Midte. Hvert Aar, som svinder, tager sine Offere, tager dem blandt alle Aldere, Klasser og Stillinger i Folket. Dødsenglen stiger ned til Saadanne, hvis Liv henrandt under de jevne almindelige Former, og hvis Bortgang derfor kun bemærkes af de nærmeste Faa; men den stiger ogsaa ned og henter Dem, der stode paa en mere udmærket Plads, Dem, der ved sjeldne Evner, ved berømmelig Idræt skrev deres Navne i en vid Kreds.

See! just en Saadan, en af de Udmærkede blandt vore Samtidige er her gangen til Hvile. Hædret som Fædrelandets tro Mand, var han dog især hæderlig som Borger i Videnskabernes udstrakte Rige. Overalt, hvor disse have noget Hovedsæde, der er Finn Magnussens Virken, Aand og Lærdom anerkjendt; og som de videnskabelige For-

eninger i Nord og Syd, medens han levede, kappedes om at give ham Højagtelsens Tegn, saaledes ville de ogsaa alle nu med vemodig Deltagelse erfare hans Død.

Men os hørte han dog nærmere til; hos os har denne stille Grandsker havt sit Hjem; for vort Folk og Land fremlagde han nærmest Frugten af sin Stræben; her har han levet, her udaandet sit sidste Suk. O, derfor kan det ej Andet være end at danske Mænd med dobbelt Deltagelse maae slutte sig om hans Kiste, med dobbelt Vemod maae lægge Højagtelsens og Taknemmelighedens Krands paa hans Grav.

Naar et Menneske-Liv er afsluttet, vender Tanken sig uvilkaarlig tilbage; det er en Trang for de Efterlevende, at beskue det fuldendte Levnetsløb, og det især, naar Livet har været sjelden virksomt

og rigt. Imidlertid kan dog en fuldstændig Skildring af denne Lærdes Skjæbne og Færd iblandt os ikke høre hid; den maa have sin Plads paa andre Steder, hvor den jo og tildels allerede er at finde. Her ved den Dødes Baare kun et sammentrængt Tilbageblik paa den Levende!

Omtrent tvende Aarti inde i det forrige Aarhundrede saae han, hvem vi her følge til Graven, Livets Lys. Hans Vugge stod ikke i det Land, hvor nu hans Støv skal hvile. Fjernt bag Nordhav, paa Sagaernes Ø, der, hvor Nordens gamle Sprog og Sands for Fædrenes Bedrifter har bevaret og vedligeholdt sig til denne Dag, har udsøgt sig mellem Bølger og Fjelde et trygt Fristed, der er han født. Hans Byrd kan maaskee tælles op til mægtige Stamfædre fra det norske Moderland; men saa Meget er vist, at hans Slægt paa den Tid, han fødtes,

hørte til de mest dannede og kundskabsrige paa hin D. Lærdom og Digtekunst havde i de nærmest foregaaende Led og Sidegrene havt hældige og bekjendte Dyrkere. Og det viste sig snart, at det ærefulde Navn, hans Slægtninge i saa Henseende havde erhvervet, ikke med de Ældre skulde have Ende og Ophør, men skulde gaae i Arv til den Yngre, skulde just ved ham udfolde sig til en større Glands. Tidlig vaagnede hans Kjærlighed til boglig Syssel; den næredes ved hæderlige Frænders Exempel og Vejledning. Og den Spire til videnskabelig Dygtighed, som havde slaaet stærke Rødder i hans Sjæl mellem Fjeldene hist, den førte han med sig over Havet til Sletternes Land; her mellem Bogrækkerne voxede den og modnedes, her bar den sin rige Frugt. Et ikke lille Tidsrum ligger imellem hans Ankomst hid og denne hans Bortgang fra os. See! paa

denne samme Aarstid, just ved Juletider halvtredsindstyve Aar tilbage, betraadte han første Gang Danmarks Jordbund. Det Fag, hvorfor han her egentlig var bestemt, var Lovkyndigheden. Og et Embede i denne Retning har han ogsaa igjennem flere Aar røgtet hist paa sin Fædreneø. Men ligesom den stærke Gløb, afsides skjult under Asken, kun venter paa en hjælpende Haand og en belejligere Stilling, for at kunne opflamme til en velgjørende Lue, saaledes ogsaa hans brændende Kjærlighed til Oldtidsgrandskning. Denne hans Længsel bar ham atter hid over Bølgen; og nu var Ynglingen bleven den fuldmodne Mand, og han helligede sin hele Manddoms-Kraft til det, der nu var vorden hans Livsopgave. Flere Vanskeligheder maatte vistnok bekjæmpes, og en svagere Villie havde vel givet efter. Stor var ofte Fristelsen til atter at vende tilbage

did, hvor det sorgfrie Brød vinkede. Men Begejstringen for hans Videnskab beholdt Sejr. Og see! her, som saa ofte, kronedes den rette Udholdenhed med Hæld. Det gav sig snart tilkjende, hvad der af ham kunde ventes. Flere Lærde, iblandt disse ogsaa formaaende og rige Velyndere, rakte ham Haanden. Regjeringens Opmærksomhed hendroges paa ham. Privat og offentlig Understøttelse blev ham til Del. Og nu udgik fra hans flittige Haand de talrige, indholdsrige Værker, ved hvilke hans Navn vil gaae frem til de kommende Slægter. De udgik disse Værker i vort Fædreland; men de banede sig snart Veien udenfor vore Grændser, til Europas øvrige Lande, til fjerne Verdensdele. Det var, som vi vide, Oldtidsvidenskaben i alle dens Grene, hvori han fordybede sit hele Væsen. Over Verdens gamle Religioner, over Fædrenes Gude-

Sagn, Kultur og Kunst, navnligen Stenskriften fra Hedenold kastede han et hidtil ukjendt Lys. Nordens gamle Minder tildrog sig ham nærmest; men ogsaa Østens og Sydens stode stadig for hans Blik. Hans Aand omfattede Folkeslag og Aarhundreder. Overskuende, sammenlignende og opklarende var hans Grandskning. Med de oprindelige Kilder var han i en ganske sjelden Grad fortrolig; af den hemmelighedsfulde Brønd øste han utrættelig og kjæk, og hvad han derfra hentede, det beholdt han ikke for sig selv. Hans Samtid modtog, modtog erkjendtlig hvad han gav. Og maatte det end saa være, at en Optræden som hans ikke altid kunde finde lige gunstig Dom; o — deri samler sig dog ved Gravens Rand det skjønne hæderlige Eftermæle: at hans Grandskning var dyb og ualmindelig belærende, at hans Kundskabsfylde var beundringsværdig stor, og

at hans Arbejdskraft, baaren af en ren og inderlig Kjærlighed til Sagen selv, aldrig hvilede, før Haanden afmægtig sank i Døden.

Saavidt Videnskabsmanden! det kan ikke fordres, at noget Menneske, selv det mest begavede, skal i alle Retninger udfolde den samme Kraft. Derfor lyder og Skriftens Ord: „Hver blive i det Kald, han er kaldet udi". Og denne vor Broder blev og helst i sit egentlige boglige Kald, deltog ikke gjerne i Nutidens ydre Bevægelser; han levede helst paa det stille Kammer; der havde han sit rette Hjem, sin Glæde, sin Løn. Men dog holdt han sig ikke tilbage, naar Fædrelandet paa anden Maade gjorde Krav paa ham. I de yngre Dage, i Krigens Aar gav han hist paa sin Fødeø et skjønt Exempel paa Troskab som Undersaat; ikke Fordel og Embede, ikke Livet*)

*) Under Islands Usurpation 1809 af Jørgen Jürgensen.

selv var ham da for stort et Offer paa Fædrelandets Alter. I de ældre Dage, i Fredens milde Aar fik han et andet borgerligt Hverv. Det folkelige Raad blev stiftet; og blandt de Udkaarede baade under Forberedelsen og under Udførelsen var ogsaa han. Gjennem sit hele Liv var han Konge og Land oprigtig hengiven; og ejheller savnede han Vidnesbyrd om at dette blev erkjendt. Den udvortes Udmærkelse fulgte jevnsides med den videnskabelige. Han nød i rigt Maal sine Medborgeres Agtelse og sin Konges Yndest; paa forskjellig Maade hædret gaaer han i sin Grav.

Hæld det Folk, som kan regne en saadan Mand iblandt Sine! — Men Hæld ogsaa de Venner, som stode i nærmere Forhold til ham! thi ogsaa dette maa siges her, at denne hæderlige Medborger var i det daglige Liv et ejegodt, et ædelt Menneske. Den sel-

skabelige Verdens indsmigrende Former havde han aldrig tilegnet sig, og Hvo som bedømmer Menneskene efter denne Maalestok, kunde ikke vurdere et Gemyt som hans. Ofte sad han indesluttet og tilbageholden i Kredse, hvor den langt underordnede Aand havde flydende og smidige Ord paa Læben. Hans Liv var et Tankeliv. Der var en vis taus Ro udbredt over hans Væsen. Mange af de Lidenskaber, som sætte andre Mennesker i Bevægelse, vare ligesom ukjendte af ham. Hans Sjæl lignede ikke det brusende Hav, men heller en af de stille fjeldkrandsede Fjorde i hans Fødeland. Og et saadant stille Havdyb maa den Sjæl være, hvori de store Syner ret skulle afspeile sig. Og en saadan Karakter ville I vide at skatte, I, som gjennem Aarenes Række nøjere fulgte hans daglige Færd, I, som ved en beslægtet videnskabelig Syssel hørte til hans fortroligere Omgangskreds, i

Besynderlighed alle I, med hvem han i ængere Forstand delte Fosterland, Barneminder og Modersmaal. Ak! intet Barn fælder Taare ved hans Kiste; men I, hans yngre Landsmænd, vare jo alle som hans Børn; I gik til ham som til et Trøstens Hjem i den fremmede Stad. Og han var for Eder som en sand Fader; saa inderlig laae Enhver af Eder ham paa Hjerte! og endnu med Døden paa Læberne udbrød han i takkende Ord ved Budskabet om, at et af hans Ønsker i saa Henseende af hans kongelige Velynder var bleven opfyldt.

Saa tag da nu paa Venners, paa Medborgeres, paa nærmere og fjernere Videnskabsmænds Vegne det sidste takfulde Farvel! Det er saaledes beskikket for Os alle, at Aarene skulle gaae hen over vort Hoved indtil det kommer, som for Enhver af Os skal være det sidste. Men det er vor høje Trøst, at

der bag Død og Grav blomstrer et bedre Hjem, hvor alle Gode og Fromme, alle De, som ærlig søge Retfærd og Sandhed skulle samles. Der skulle vi glemme hvert Suk og forvinde hver Smerte; der skal vor Sjæl omstraales af et endnu fuldere Lys, end der herneden kan blive os til Del. Der vil da nu ogsaa ved Sandhedens, Livets og Naadens Fyrste være et Sted beredet for Dig. — Saa vend da nu, Støv, tilbage til Jorden, hvorfra du toges! — Gak Aand til den Gud, som gav dig! — Et er der, som ei gaaer bort fra os: den Godes Minde, det hædrende Navn, den Retfærdiges Ihukommelse! — Farvel! i Jesu Navn Farvel!

